

جسور للدراسات
JUSOOR ARAŞTIRMA MERKEZİ

Aralık
2023

Analiz Raporu

2023'te DAEŞ örgütünün Suriye'de mevzilenişi

Hazırlayan: Urabi Abdulhay Urabi

Jusoor Araştırma Merkezi, bilgi yönetimi alanı ile siyasi, ekonomik ve sosyal çalışma ve araştırmaların hazırlanmasında uzmanlaşmış, bağımsız bir araştırma ve düşünce kuruluşudur. Merkez ayrıca veri, fikir ve tavsiyeler yoluyla hedeflere ve stratejilere profesyonel, gerçekçi ve doğru bir şekilde ulaşılmasına yardımcı olmak amacıyla Suriye ile ilgili devlet, toplum ve kalkınma sektörünün tüm kademelerinde yerel, bölgesel ve uluslararası düzeylerde etki ve görüş sahibi makamlar, karar vericiler ve yetkililer arasında karşılıklı etki oluşurmaya yönelik faaliyetler, etkinlikler ve eğitimlerle ilgilenmektedir.

Giriş

DAESH'in Suriye'deki operasyonları 2022'ye kıyasla 2023'te önemli ölçüde arttı. Örgütün faaliyetleri Haziran 2023'ten itibaren hızlanmaya başladı. Hareketliliğin kapsamı ve operasyonlarının sayısında önceki dönemlere göre bariz bir fark var.

Örgüt, 8 Kasım 2023'te Suriye rejimi güçlerine bağlı 17. Tümen'in çeşitli mevzilerinin yanı sıra Rakka'daki Rusafa çölünün güneyindeki Kum, Taybe ve Bir Rahum arasındaki yol ile Humus'un doğu kırsalındaki Palmira çölünde Sukhna şehrinin kuzeyinde konuşlu Milli Savunma Kuvvetleri'ne ait kontrol noktalarına saldırı düzenledi. Saldırıda 6'sı asker, gerisi Milli Savunma Kuvvetleri mensubu olmak üzere 34 kişi hayatını kaybetti, yaklaşık 17 kişi de yaralandı.

Saldırının yalnızca operasyonel bir girişim olmadığı, bilakis daha önceki nedenlerin sonucu olarak Suriye çölündeki tali ve ana yol ağının kontrol etme, Wagner güçlerinin çoğunun geri çekilmesinden faydalanma ve Rakka, Humus ve Batı Deyrizor arasında uzanan bölgedeki petrol ve doğalgaz sahalarını tekrar ele geçirecek rejimi ekonomik olarak tüketme çabası olduğu görülüyor.

Saldırıdan önce, örgütün Ağustos ayında Deyrizor'un doğu kırsalındaki Meyadin çölünde yaklaşık 23 rejim unsurunun öldürüldüğü Suriye rejimine ait bir gece otobüsünün hedef alınması gibi diğer büyük operasyonlar da gerçekleşti. Bu da bölgede keşif yapan hücrelerin büyüdüğünü, güvenlik çalışmaları ve lojistik tedarikinin gerçekleştiğini gösteriyor. Örgütün operasyonları, manevra yapabildiği ve saklanabildiği bölgelere yoğunlaşıyor.

1. Hareket ve yayılma alanları

Örgütün Suriye'deki hareket alanları, anbean yoğunlaşma bölgelerinin doğal bir uzantısı olarak değerlendiriliyor. Bu bölgeler, Suriye çölünde engebeli yerlerde bloklar oluşturan ve örgüte doğal saklanma alanları sağlayan, ana ve tali yollara yakın konumlar oluşturan sıra dağlar ile Deyrezor'un kuzeyindeki Sur çölü boyunca yayılmış olan tepelerdir. Bu da örgüte güneyden Deyrizor'un doğusuna (nehirin doğusuna) veya kuzeyde Haseke'ye doğru hareket etme olanağı sağlıyor. Bu bloklar aşağıdaki bölgelerde yoğunlaşmış durumdadır:

- Irak'ın batısındaki Anbar ilindeki Kübeyse Çölü ve Havran vadisindeki tepelere bağlanan Baguz tepeleri.
- Deyrizor'un kuzeyindeki Sur çölü. Örgüte bağlı hücrelerin çoğu, buradan SDG kontrolündeki illere doğru hareket ediyor.
- Rusafa çölüne bağlanan, Rakka'nın güneyindeki Bişri sıradağları.
- Vidyan tepeleri üçgeni, Bayud, Hamarin ve Tabka askeri havaalanının olduğu bölgeye yakın batı Rakka.
- Hama'nın kuzeydoğusundaki Silmiyye ilçesiyle bağlantılı Esriya yolları ve Halep'in güneydoğusundaki Esriya ile Rakka'nın batısındaki Tabka'ya doğru ilerlemek için gelişmiş bir üs olarak kabul edilen bazı karargahlar.
- Suhne-Palmira-Karyeteyn üçgeni. Bölgede Suriye'nin en uzun sıradağları olan ve uzunluğu 240 km, genişliği 7-15 km olan Palmira sıradağları bulunuyor. Örgütün bu bölgede birçok saklanma yeri ve karargâhı bulunuyor.

2023'ün ilk yarısında örgütün önemli hareketleri Deyrizor, Haseke ve Rakka'da yoğunlaştı. Örgütün bu süreçte düzenlediği 53 operasyon, öncelikli olarak SDG üyelerini, ikincil olarak ise sabit kontrol noktalarını hedef aldı. Buna karşılık, Suriye rejim güçlerine karşı 34, İranlı milislere karşı ise 3 operasyon düzenlendi. Bu operasyonlar çoğunlukla Dera, Kuneytira, Deyrizor, Rakka ve Şam'da bireysel hedeflere veya bütün ana yollarda rejim güçlerinin üyelerini taşıyan araçlara karşı gerçekleştirildi. Rejim güçlerine yönelik operasyonların nisan ayına kadar en düşük seviyede kaldı, ancak mayıs ayından itibaren söz konusu bölgelerde önemli ölçüde arttı.

SDG'ye yönelik operasyonlar, neredeyse günlük bazda askeri ve taktiksel esnekliğin yanı sıra süreklilik arz ediyordu. Ancak hedef alınanlar çoğunlukla sıradan personeldi. Bu da onları insan kaynağını azaltma çerçevesinde hedef alındıklarını gösteriyor. Rejim güçlerine yönelik operasyonlar, öncelikli olarak bazı kontrol noktaları, daha sonra güvenlik noktasında iş birliği yapanların hedef alınması düzeyindeydi. Rejim güçlerine (subaylar, astsubaylar ve eğitilmiş muharebe personeli) yönelik saldırılar, ağırlıklı olarak Dera bölgeleri ve ana yolları ile Deyrizor vadisi, Humus ve Rakka'da gerçekleşti.

Örgüt, 2023 yılının ikinci yarısında (Haziran-Kasım ayları arasında) 593 operasyon gerçekleştirdi. Bunların 298'i rejim güçlerini ve İranlı milis müttefiklerini hedef alırken, 295 operasyon SDG'yi hedef aldı. Geri kalan operasyonlar ise Ra'sü'l-Ayn, Elbab ve Cerablus civarında gerçekleşti.

2023 yılının ikinci yarısında örgütün operasyonları sırasıyla Dera, Deyrizor Vadisi, Rakka, Humus, Atriya Yolu üçgeni ve Şam ve çevresinde yoğunlaştı. Bu bölgelerde 17'ye yakın operasyon gerçekleşti. Örgütün SDG bölgelerindeki operasyonlarında ise yayılımda önemli bir değişiklik yaşanmadı. Operasyonlar ağırlıklı olarak Ziban, Havaic, Busayra ve güney Haseke bölgelerinde gerçekleşti. Öte yandan örgütün Suhne, Bukemal ve Rusafa'da rejim güçlerine yönelik operasyonlarının, ölü sayısı ve fiili kontrol açısından Deyrizor'un doğusundaki bölgelerin tamamında SDG'ye yönelik operasyonlardan daha fazla ve daha etkili olduğu görülüyor.

Sonuç olarak, örgütün saha operasyonlarının artması, hareket alanının genişlediğini açıkça gösteriyor. Bu da gerek gerek operasyon yapan unsurlar gerek destek unsurları veya istihbarat toplayan ve lojistik destek sağlayan hücrelerin ve eğitilmiş personelin sayısındaki artışı teyit ediyor. Bu durum, eğitim kampları hazırlamak, rejimle çatışmak veya örgüt unsurlarının bulunduğu dağ üslerine daha yakın bölgelerde ileri noktalar oluşturmak için özel hücreler kurmak üzerine odaklanan örgütün ilk aşamadan ikinci aşamaya geçtiği anlamına geliyor.

2. Amaçlar ve araçlar

DAESH'in 2023 yılında Suriye'de SDG bölgelerindeki operasyonları 3 temel hedefe odaklandı: Şehir ve çevrelerinin girişleri ile Deyrizor ve Haseke illerini birbirine bağlayan yollardaki askeri kontrol noktaları, Deyrizor bölgelerindeki SDG'ye bağlı askeri binaların yanı sıra, askeri personelini taşıyan otomobil veya motosikletler. Bu tür saldırıların çoğu Deyrizor bölgelerinde gerçekleşiyor. Bu kapsamda, Münbiç ve Haseke'de SDG üyelerini hedef alan patlayıcı yüklü araçlarla iki operasyon gerçekleştirildiği, ayrıca SDG'nin ikinci derecedeki yöneticilerine de patlayıcılarla suikast düzenlendiği görülüyor.

Saldırılarda kullanılan araçların başında birinci derecede patlayıcılar geliyor. İkinci sırada makineli tüfek geliyor. Bunlara ek olarak 7 operasyonda roket, SGG ve Koalisyon'a ait bir üsse düzenlenen bir saldırıda da havan mermisi kullanıldı. Son olarak SDG unsurları veya onlarla iş birliği yapanlara baskın düzenleme ya da kaçırmaları sonrasında etkisiz hale getirme yöntemi uygulandı. Bu durum birinci ve ikinci aşamada saldırı araçlarında gözle görülür bir değişiklik olmadan bu şekilde devam etti.

Örgütün rejim güçlerine yönelik operasyonları ise aynı anda hem tutarlı hem de karmaşık bir görüntü sergiledi. Örgüt öncelikle patlayıcıları çok kullandı. Ardından da makineli tüfeklerle rejimin askeri araçlarını hedef aldı. Ancak hazirandan itibaren patlayıcıların kullanımına paralel olarak askeri birliklere yönelik büyük ölçekli saldırılar düzenledi. Saldırı düzenlenen yerlerin arasında Batı Deyrizor ile Humus arasında bulunan Dubaybat, Tuyanan, Safyan, Zemle ve Cezzel petrol sahaları ile Haccar gaz sahası bulunuyor.

Örgüt ayrıca Şam kırsalını çevreleyen Seyyide Zeyneb gibi birçok kentte rejim hatlarını aşmayı başardı. 25 ve 27 Temmuz 2023 tarihlerinde örgüt, kentte patlayıcı yüklü motosikletlerle 3 saldırı gerçekleştirdi. Saldırıda 20 sivil ve 6 rejim mensubu öldü. 25 sivil de yaralandı. Örgüt Hoş Arab ve Kiske'de Milli Savunma Kuvvetleri'ne katılan bölgedeki eski muhalif unsurlara ve liderlerine yönelik operasyonlar gerçekleştirdi. Şam civarındaki rejim güçlerine mensup üye ve subayları hedef alarak bir kısmını öldürüp bir kısmını da yaraladı. Örgüt Lübnan sınırına yakın bazı Hizbullah mensuplarını da hedef aldı.

Örgüt ayrıca Suriye çölünde sahte kontrol noktaları kurduktan sonra çok sayıda rejim yetkilisi ve üyesini tutuklamayı, esir almayı veya kaçırmayı başardı. Buna benzer birçok operasyon gözlemlendi. Bu operasyonlar, Humus'un doğusundaki T2 istasyonu, Şula, Kebacib, Bir Rahum, Taybe ve Suhne ekseninde rejim tarafından konuşlandırılan askeri birliklere yönelik DAESH unsurlarında net bir algı oluşturdu. Bu da örgütün bu güçlere karşı ekim ayı sonu ile kasım aylarında art arda koordineli operasyonlar yürütmesinin önünü açtı. Ayrıca Dubaybat petrol sahasının iki hafta süreyle kontrol altına almalarına, Rakka'nın güneyinden Humus'un doğusuna tarama yapmalarına ve 30'dan fazla rejim ve milli savunma gücü mensubunu öldürmelerine neden oldu. Genel olarak, rejimin nüfuz alanlarındaki DAESH operasyonları birçok noktayı teyit etmektedir. Dikkate değer olanlarını şu şekilde sıralayabiliriz:

- Örgütün odak noktası, askeri nakliye otobüsleri, subayları veya İranlı milisleri taşıyan araçları hedef alarak patlayıcılar, suikast veya doğrudan saldırılar yoluyla operasyonlar düzenlemek.
- Örgüt Badiye'deki ana ve tali yolların kavşak noktalarını ele geçirmeye çalışıyor. Operasyonların düzenlendiği yerlerdeki hareketlilik, örgütün Suriye Badiye'sindeki ana ve tali kavşaklarda konuşlandığını gösteriyor. Bu da örgütün bu bölgelerdeki operasyonlarının, örgütün ateş gücünü genişletme, Badiye'de mümkün olan en büyük alanı kontrol etme gücünü artırma ve örgüt üslerini nüfusun yoğun olduğu şehirlere yakın hale getirmeyi hedefliyor.
- Örgüt, güvenlik ve askerî harekât için uygun koşullardan faydalaniyor. Örneğin DAESH'in çöldeki güvenlik ve askeri faaliyetleri, Wagner gruplarının orta Suriye'deki petrol ve gaz sahalarından çekilmesi ve ardından İranlı milislerin ekim ve kasım aylarında güney Suriye'deki Dera ve Kuneytira'ya doğru gözle görülür hareketlerinden sonra arttı.

Ayrıca bu bölgeler, güvenlik açısından kırılğan olup traktör, motosiklet, tarım araçları, koyun çobanları vb. gibi çeşitli araçlarla açık ve esnek hareket özgürlüğüne izin veren bir yapıda.

Bütün bunlar, örgütün 2023 yılı boyunca SDG bölgelerindeki hareket ağını veya saldırı kalitesini geliştiremediğini gösteriyor. Bu durum, Fırat'ın doğusunda unsurlarının konuşlandığı geleneksel noktalarda açık bir ilerleme kaydedemeden, normal yollarla SDG üyelerini hedef almaya devam etmesini açıklıyor. Buna karşılık örgütün, rejim bölgelerindeki operasyonlarında esnek ve daha etkili taktikler geliştirebildiği görülüyor. Örgüt bu noktada güvenlik açıkları oluşturmak ve birinci derecede kendisiyle savaşmak için milli savunma güçlerine katılan hücre ağlarını dağıtmaya; rejim güçlerinin insan kaybını ve askeri kontrolü sağlamak için Badiye'de çeşitli hücrelerle bazı operasyonları koordine etmeye; bazı petrol ve gaz sahalarını geçici olarak ve tekrarlanan operasyonlarla kontrol altına almak ve Badiye'deki özel ve resmi tankerlere saldırarak rejimin petrol tedarik hatlarına saldırmak yoluyla onu ekonomik olarak zayıflatmaya çalışıyor.

Özet:

DAESH'in 2023'te Irak'ta olduğu gibi Suriye'deki stratejisi de - operasyonlar bir süreliğine sifıra inmesine rağmen- sürekliliğin sağlanmasına dayanıyordu. Bu, bir yandan varlığını korumayı bir yandan da Hilafet ilan etmesi ve cihatçı örgütlerin çeşitli kollarından kendisine biat etmesiyle başardığı küresel şerî meşruiyet kazanımlarını muhafaza etmeyi amaçlıyordu.

Örgüt, SDG'nin etkisi altındaki bölgelerde kendisine ekonomik kolaylık sağlayanların ve insan ve lojistik kaynaklarından sorumlu hücrelerin, koalisyon tarafından art arda tutuklamalarına maruz kalsa da, bu dönüşümler saha verilerini temelden etkilemedi. Daha ziyade Irak ve Suriye'deki liderliği tarafından askeri ve saha gerçekliğinin yeniden değerlendirilmesi, örgütün bölgedeki liderliğine ulaşmadan operasyonların ve personel alımının sürekli olarak devam etmesine izin verecek yeni bir yapı çizmesine neden oldu. Bu durum, daha önceki yıpratma taktiklerini sürdürmelerine ve yeni bir aşamaya taşımamalarına rağmen 2023 yılında SDG bölgelerindeki operasyonların etkili bir şekilde yükselişe geçmesiyle ortaya çıktı.

Görünüşe göre örgütün hedefi, açıkladığı uzun vadeli ideolojisine göre, 2014'te olduğu gibi mekansal kontrolü yeniden tesis edecek yeni bir uyanış sağlamak ve Badiye'deki en yakın rakipleri olan rejim güçlerine karşı bölgede tabanını genişletmek.

Örgütün bu bölgede genişleme eğilimi hem Suriye hem de Irak'taki kentsel alanlara yakın gelişmiş hücreler ve üsler inşa etme yönündeki sürekli çabasından kaynaklanıyor. Bu durum, Suriye'nin ortasında saha kontrolü için ilk adım olarak unsurlarının esas olarak Dera'da ve Badiye derinliklerinde Deyrizor, Humus ve Rakka arasında devam eden hareketlerinde açıkça görülüyor.

Bununla birlikte örgütün mevcut insani ve askeri yetenekleri, rejim güçlerinin bazı pozisyonlarını kontrol etmede birçok başarı elde etmesine ve subay ve unsurlarını hedef alma taktiklerini geliştirmesine rağmen, ona sürekli manevra avantajı sağlamıyor. Ancak bu durum, 2014'teki kontrol oranına geri dönmesini sağlayacak son hamle değil. Bu adım, daha çok saflarını ve dosyalarını yeniden düzenlemenin ilk adımı olmasının yanı sıra manevra üstünlüğünü sağlayan güvenli bir bölge, ana ve tali ikmal yollarında rejimi yıpratana bir hareket noktası olarak Suriye Badiye'sindeki varlığını sürdürmeye odaklanıyor.

Buna göre, saha durumu 2024'te örgütün, Suriye'nin ortasındaki Irak'la bağlantılı kavşakları kontrol etmeye çalışmasının gölgesinde geçici de olsa Suhne şehrini veya Şam'ın kuzey kırsalındaki Humus yakınındaki Mahin şehrini kontrol etmesi gibi Suriye çölündeki önemli kavşakları ve sivil noktaları kontrol etmesi yoluyla gelişebilir. Ancak bunu başarmak mutlak olarak süreklilik şartına bağlı değildir. Çünkü DAESH, SDG'ye karşı bilgi ve lojistik destek, Fırat'ın doğusundaki bölgede üstünlüğünü arttırmak gibi maddi veya askeri kazançlar karşılığında bu adımı atmaktan vaz geçebilir.

جسور للدراسات
JUSOOR ARAŞTIRMA MERKEZİ

 Mall of İstanbul - ofis Plaza
11.Kat ,Ofis 87 - Başakşehir
İSTANBUL / TÜRKİYE

 + 90 555 056 06 66

 /jusoorstudies

 /jusoorstudies

 /jusoorstudies

 info@jusoor.co

 www.jusoor.co